

Szerkesztői iroda:

Kassa, Kovácsutca 15. sz.
 hová a lap szellemi részét
 illető közlemények kü-
 lendők.

Kéziratok vissza nem
 adtuk.

Csak bérmentes leveleket
 fogadjunk el.

Semmit sem közlünk, ha
 nem tudjuk, kitől jön.

Megjelenik minden vasárnap.

SZINÉSZETI KÖZLÖNY

A vidéki színészet érdekeit képviselő hetilap.

A kassai színügyi választmány hivatalos közlönye.

Felelős szerkesztő: Báthory Románcsik Mihály.

Kiadóhivatal:
 Kassa, Kovácsutca 15. sz.
 hová az előfizetési díjak
 küldendők.

Előfizetési feltételek:
 helyben házhoz hordva, vagy
 vidékre postán küldve
 Egész évre... 6 frt — kr.
 Fél évre... 3 frt — kr.
 N... rt 50 kr.
 K... rt — kr.
 rt 50 kr.

... mely nap-
 tól elfogadtatnak.
 Nyílt-tér soronként 15 kr. A
 nyílttéri díjak előre fizetendők

A színészet története Debreczenben.

Történelmi vázlat.

Debreczen város egyetemes leírása után közli:

S z o m b a t i J á n o s.

II.

1806-ban, 1807-ben, a két részre osztott erdélyi társaság egy része játszott Debreczenben, de működéséről egyetlen, csekély értékű adat van a „Hazai tudósítások“ 1806. évi 34-ik számában, hol a társaság tagjairól az van mondva, hogy „alig volt egy, a kit unalom nélkül lehetett volna nézni!“ De a közönség nagyon pártfogolta a társulatot s a „játékház rakva teli volt.“

Az 1808-ik évtől fogva részletesebb adatokkal találkozunk. 1808. július 30-ikán jött az erdélyi társaság Debreczebe, igazgató volt Ernyi Mihály, — de a ki fölött Wesselényi báró, illetve ennek helyettese: Halmágyi László állt.

Ez időben (1808.) a gage következő volt: Gilófalvi János Pál havonként 50 frt. Székely József actor, Szeltzer János orchester direktor 40—40 frt. Ungár Anikó actrix 35 frt. Muhai Sándor 30 frt. Éder György, Simouffy György 22—22 frt. Lopka Rozália actrix 20 frt. Johan Klein Waldhornist 20 frt. Balthazar G. 21 frt. A többi színészek 15 frt fizetést kaptak egy óra.

A következő évben „Actor Ernyi Mihály urnak volt 50 frt, lesz 50 frt; Actrix Ernyeiné ifiasszonynak volt 50 frt, lesz 50 frt; Actor Székely József urnak volt 40 frt, lesz 45 frt.“ „Actor Literati uram (egyszermind decorator) volt 15, lesz 20 frt.“ A sugó 15 frtot kapott. (Az idézőjel közt levő mondatok, a városi levéltárban

feltalálható eredeti szerződések után vannak feljegyezve.

A jövedelmekre vonatkozólag felemlítendő, hogy 1808. július 30-tól december 31-ig a jövedelem 4071 frt, költség 4406 frt; maradt 295 frt.

Az 1809-ik évben 11,775 frt volt a bevétel, míg a kiadás sokkal csekélyebb összegű.

Az 1810-ik év három első hónapjában 2754 frt volt a bevétel, de márciusban már deficit mutatkozott.

Az első „Lógik“ (páholyok) 1809-ben készültek; volt összesen 6 melyek közül öt 20—30 frtért adatott ki egy bérleti időnyre.

Ez időben mindinkább hódított a színészet ügye s az 1810-ik évben Gulási Antal táblabíró vette ki nov. 1-től 3 évre 150 frt évi hasznobért a színházat. A kolozsvári társulattal e szerint szakítva lett.

A jó táblabírónál, az állandó színház eszméje is felvillant, a mennyiben megújítani óhajta a varga színben levő (jelenleg ott a casinó van) színházat, de az 12,600 frtba került volna és így elmaradt, úgy hogy 5—6 év múlva is Balogh István azt írta a színházról: „Színház a eszmadia színben elhagyott állapotban, a tetőn esilágokat lehetne számlálni.“

Az állandó színházhoz meg volt pedig minden föltétel; az elveszett díszletek ujjakkal lettek pótolva, volt szép könyvtár, ruhatar stb. De hát az idők szelleme még nem volt kedvező az ily eszmék valószínűsítésére.

Érdekesnek tartom itt főlemlíteni, hogy a városi hatóság felügyeletet gyakorolt a színészek erkölcsi ségére. Hja, Debreczen puritán város volt, mely sokat adott az erkölcsi ségre. A vá-

ros történelméből sok érdekes adatot tudnék elso-

rolni, de ez nem illik be e cikk szük keretébe. Volt azonban akkori időben is olyan gr a c z i a, a kinek nem tetszett ez a szigoru szellem, de végre is biztosítva volt a színészet erkölcsi tekintélye, mely a társas életben elengedhetetlen követelmény volt.

Napjainkban is fölférne az ilyen felügyelet, hisz a színészet erkölcsi tekintélye ma

Boesánat, nem ide tartozó ügyre akart tollam átsiklani, noha részéről, igen fontosnak tartanám, ha valaki a színészek mai társadalmi állásáról komolyan gondolva, egy tanulmányt tenne közzé.

Főlemlitem itt, hogy Auer András kereskedő 1810. jan. 1-én, tekintélyes összeget küldött a színigazgatónak, hogy ujévi ajándékkul ossza ki azt azon 4 érdemes tag között, kik „mind erkölcsi magokviseletére, mind memorizálásokra, de főképen kellemes actiójokra való nézve magokat megkülömböztették!“ A kijelölt 4 tag: Székelyné ifiasszony, Ernyi, Némethy és Éder urak voltak.

1810—1813-ig Ernyi Mihály igazgató a társulatot. Jobb tagok voltak: Éder, Saska, Kántor, Kántorné, Balogh, Horváth, Simonffy, Udvarhelyi, Litteráti, Némethyné, Juhász Julianna.

Udvarhelyi Miklós sugó 1811-ben „Magyar játékszíni zseb könyv az 1811-ik évről“ czimmel adott ki egy füzetet, (noha jelent meg ilyen előbb is, így 1810-ben) a melyből kitűnik, hogy az egész évben 164 előadás volt; vígjáték 71, érzékenyítő játék 59; szomorujáték 22, opera 4 adattott elő. A többi dráma, vitézi és néző játék volt. (Folytatjuk.)

TÁRCZA.

A színész társadalmi állása.

(Dalárkomedia)

vagy:

(Reclam Rozsnyai Mátyásnak.)

Nem egy tudományos fejtegetést olvastam már a színész társadalmi állásáról, illetőleg viszonyáról a közönséghez, társadalomhoz.

Őszintén megvallom e nyomtatott sophismák, nem igen illusztrálják azt a szép viszonyt, mely színész és közönsége között létezik; alig észrevehetőleg mutatják ama finom hálózatot, mely a kettőt összetartja.

Mit ér az elmélet példa nélkül?

Engem a sors azon kedvező helyzetbe hozott, hogy a napokban lefolyt országos és nagy h o r d e r e j ú debreczeni dalárverseny alkalmából, a színész társadalmi állását kitűnő Rozsnyai Mátyás-féle görögtűzzel*) megvilágítsam.

A tablóhoz szükségeltető eszköz első sorban egy vidéki város, melynek nemzeti színháza van.

Egy csipetnyi fehér szagtalan görögtűz segítségével megtudjuk, hogy ez a város nemcsak művészetnek, de tudománynak, festészetnek, dalnak, jözületeket csináló temetkezési egyleteknek s egy subventionált szerkesztőnek az Athénje.

Ez az Athén kiküldé színészeit Vindobonába, hogy az Ural-Volga melléki ugor szót és dalt Athen népe sógorának bemutatassa.

A színészek utrakeltek.

Egy csomó szemetet és piszkot vittek magukkal, mit Athen lapjaitól utraválól kaptak.

A szemét gyöngy szeméiből maig is fölcsillannak a következő s Athen fölvilágosodottságát jellemző nyomtatott epitheton szemelvények: u. m. csepürágók, komédiások, medvetánczoltatók, bukfenéz hánnyók, tótágast állók, éhesek, falánkok, és charlatánok.

A színészek azonban önbizalmukban csak erősödve mennek, s elérik Vindobonát.

Dicsőséget, sikert elismerést vivnak ki ott.

Vindobona művészei versenyre kelnek egymás között, hogy melyikök hogyan tüntesse ki a jövevényeket. Két tagu bizottság régtönözödik, a választottak két Adolphja: a Thebai Villbrandosz ki már több Olimpisi játékról tért mint győztes vissza, nemkülönbén a Lakedemoi Thales fia Sonnenthalos, kezükbe veszik az ünnepély kérdését, s a jövevényeket megénekelve, megkoszoruzva, mint testvéreiket a művészetben bocsátják el maguktól.

Vindobóna kompromittálta magát a temetkezési egylet Athenje előtt.

A jövevények megérkeznek, magukkal hozták az Imperatorok városának színeit.

Babérkoszoruba fonva egy zászlót, fekete és arany színekben s felmutatják.

— Ime, idegenek földéről jövünk, becsületet szerzünk a szónak, a dalnak; éneket zengtek Translaithania poetái nekünk, halljátok, nézzétek.

Athen nem tűri azonban hogy belé baglyot vigyenek. Athen komor és hallgat. A c e s e p ü r á g ó k a t ünnepelni nem illik Athénhez.

* * *

Föl dalra! Dalban él nemzetünk!

Athen is kiküldi dalárait Debreczenbe. A dalárok nem biznak inukban s a csepürágók kö-

zül elwerbungolnak négy darab bukfenézhannyót, a kik nem dalárok ugyan, de a fenntebb körülírt színháznak igen jó magán- és karénekesei.

Föl dalra!

Mi zengi tul a bérceket?! — A hir! A hir!

Athen mindég büszke volt rá, hogy ő hirneves. — Dalárai visszatérnek a versenyről győztesen egy ezüst koszoruvál, és egy sip-ládával!

Most pedig oh Rozsnyai Mátyás! (lakik Aradon, főter a szent-lélekhez czimzett gyógytárban.) Add ide görög tüzed összes készletét!

Ne válogasd szagos, vagy szagtalan; — csak gyujtsd meg!

Ugy! Oh be szép!!!

Ez a bevonulás, zászló, zenezó, éljen, vivát. A győztesek mint vonulnak be Debreczenből Athenbe.

Az Archonok ott ülnek triposaikon a tanács-ház erkélyén, s az Augur, szászszámósi szász im tölemeli szózatát. — Nagy dolgokat beszél! Fáklya fény, zenezó, éljen, zászlókoszoruzás, no meg ujra éljen s azután: fecerunt maguum bibandum!

Az egész város talpon, a házak föllobogözva, minden ünnepi színben.

Oh be szép nap, ez az est!

* * *

A görög tűz azonban kialszik, a tömeg szétoszlik.

Ha pedig most már valaki megakarja ismerüi a színész társadalmi állását, vesse egybe a csepürágók sárgafekete szalagos bécsi babérkoszoruját, a debreczeni sípládával.

Hogy is mondja Scribe valahol?

„Ne feledd gyermekek, hogy vannak a világon nagyobb komédiások is mint mi.“ Hogy ne volnának, főként Athenben.

T i m o n, a z A t h e n i.

*) Kapható Aradon, lásd lapunk negyedik oldalát. S z e d ő.

Fővárosi hírek.

— **A népszínházról.** Komáromi Mariska, aki tudvalevőleg jövő hó 1-én a népszínházról a nemzeti színházba megy át a „Boccaccio” című operette Fiametta szerepében fog elbucszni a népszínház közönségétől. — Réthy Laura szintén megvált a népszínházról Szegebre megy. Aradi Gerő színtársulatához. — „A háromsörű kaesa” című operettből már folynak a próbák. Az operette jövő héten kerül színre Pálmay Ilkával. Ezt követi a „Szép Helena” színdarabja, melyből már az énekpróbák folynak, ezután pedig Szigeti József „Marsa és Mariska” című új népszínműve kerül színre.

— **Színművek bírálása a népszínháznál.** A napokban több felszólalás jelent meg a budapesti lapokban, azon lelkiismeretlen eljárásra vonatkozólag, melyet a népszínháznál elkövetnek a megbírást végett benyújtott színművekkel szemben. A felszólalók azon nézetüknek adnak kifejezést, hogy ezen intézetnél csak azon írók darabjai pártfogoltatnak, a kik az igazgatónak meghittjei. Az egyik író panaszkodik, hogy többszörös sürgetésre nyolcz hó után kapta vissza a kéziratát megbírálatlanul. A „Péter és Pál” cz. színmű szerzője pedig azt mondja, hogy már másfél évvel nyújtotta át az akkori igazgató, Rákosi kezéhez darabját, a nélkül, hogy több rendbeli utánjárása dacára, sikerült volna akár bírálatot, akár pedig a később szorgalmazott kéziratot megkapni. — Hát biz ez nem valami biztató eljárás; ennyi eredmény reményében, nem igen lehet kívánni, hogy újabb jelenségek tűnjenek fel a színműirodalom terén.

— **A népszínházban,** kedden „Boccaccio” operette került színre, a czím szerepben Pálmay Ilkával. A közönség Pálmay Ilkát zajos tapsokkal és többszöri kihívásokkal tüntette ki. Ugyanez este lépett föl először Sik Gizella Fiametta szerepében. Gyenge hangja és játéka nem elégítette ki a közönséget.

— **A budai színikörben,** Veress Sándor jutalomjátékául „Brankovics György” dráma adatott elő. A czím szerepét Veress játszta szép sikerrel. — Gyermekelőadás lesz a színikörben, ma, vasárnap délután 3 órakor, a pesti szegény, gyermek-kórház-egylet javára. Az előadást a kis Bogó Ilonka rendezi több társnőjével, kik épp úgy, mint ő, buzgó olvasói a Forgó bácsi „Kis Lapjának.” Előadják Forgó bácsi két színművét a „Ki mint vet, úgy arat” és „A nagyapó pohara” címűeket. A szerzőt Bogó Ilonka vezetése alatt küldöttség hívja meg az előadásra.

— **Felekiné jubileuma.** Felek Miklósné asszony, a nemzeti színház e kiváló művésznője, ez évben üli meg 25 éves jubileumát annak, hogy ez intézet tagja lett. Az írók és művészek társasága ez alkalomból ünnepélyt rendez a művésznő tiszteletére. Ez ügyben az írói-körben f. hó 7-én gyűlés tartott, melyen egy 100-as rendező bizottság megalakult. Az írók és művészek társasága egy albummal fogja a művésznőt meglepni, mely magában foglalja mindazoknak a magyar színműiroknak arcképét, kiknek műveiben Felekiné föllépett. A meglepetés másik tárgyát egy 1000 frt értékű aranybábékoszoru fogja képezni, melynek egyes leveleire ama városok nevei lesznek följegyezve, melyekben a művésznő szerepelt. A költségek nagyrészt (900 frtot) már a vidéki városok fődözték. A meg hiányzó 2—300 frtot a pénzügyi bizottság fogja összegyűjteni. Az ünnepély napja még nincs megállapítva, a művésznő kívánságához képest azonban az ünnepély nevenapján nov. 24-én, esetleg 27-én fog megtartatni.

Vidéki hírek.

— **Kitüntetés.** Comáromy László, Abaujmegye alispánja, a kassai színdarab választmány tagja, s a magyar színészet egyik lelkes pártfogója, érdemei elismerésül a Felsőföldtől, a kir. tanácsosi czímet nyerte. Fogadja a mi részünkről is őszinte szeretnsekívánatunkat.

— **„Hameln patkányüző.”** Olvasóink bizonyára olvastak már felőle a lapokban, vagy legalább halották többször híret „A hameln patkányüző” című regényes, látványos színműnek, mely mint a külföldi és a budapesti lapokban is olvasható volt, a kültöldi színpadokon rendkívüli nagy hatással adatik. Magában csak Berlinben száznál több előadást ért meg, sőt már operát is irtak e színmű szövegéből s az opera Dresdában f. évi márczius 24-én adatott először nagy sikerrel. Lapunk szerkesztője olvasván e színmű nagy hódításait, elhatározta azt magyar nyelvre lefordítani Tatrai Gyula ural együtt. A fordítás most már kész. A darabnak rokonszenves meséje van, az alakok élethűek, a kuplettek igen hatásosak, a zene élénk és fülbemászó. Rendkívüli költ-

séges kiállítás nem kell hozzá. Különösen hatásosnak ígérkezik a hegy megnyílása, a benseie, a hol az apotheosis rendezendő és a hegy bezáródása. Ajánljuk e hatásos regényes színművet a színgazgató urak figyelmébe. Megrendelhető lapunk kiadóhivatalában. Végül megjegyezzük, hogy a darab fordítási és előadási jogát, lapunk kiadóhivatala egész Magyarországra szerezte meg.

— **Kolozsváron,** Mátrai B. Béla, színházi főrendező jutalomjátékául „XI. Lajos” francia dráma adatott. A jutalmazottat megjelenésekor, a szép számu közönség nagyon rokonszenvesen fogadta. Az előadás kiváló értékű volt. Mátrai a kapzsi és többszörös gyilkos királyt igazi közvetlenséggel, művészi felfogással játszta. Egyes jeleneteit a nagyszámu közönség, nyílt jelenetben is zajosan tapsolta.

A zombori színház ügyében. Sajátságos viszony uralkodik Zomborban az ottani színdarab bizottság és a színházi részvénytársaság igazgatósága között. Mind a kettőnek van a miniszterium által jóváhagyott alapszabálya, de ezek az alapszabályok egymásnak ellenmondók. A színházi részvénytársaság alapszabályai, az igazgatóságra bízna, minden a színházra vonatkozó és szoros értelemben vett kezelési teendőket, s nem ismernek színdarab bizottságot oly értelemben, mint azt más városokban is találhatjuk. A zombori színdarab bizottságnak, a színház vezetésébe beleszólási joga nincs, nem egyéb az voltaképen, mint műpártoló bizottság, melynek színdarab hatásköre csak addig terjed, hogy kötelessége az ott működő színtársulatnak propagandát csinálni, bérletet gyűjteni, szóval fáradozni, cselekedni, de semmiemü jogai nincsenek. No már ily körülmények között nem hiszszük, hogy a színdarab bizottság hajlandó legyen megfélemleni nehéz feladatainak s előbb-utóbb törésre kerül a dolog, mely a színdarab bizottság megszűnését fogja maga után vonni. Kölesönös egyetértéssel emelhetik e nagy fontosságú ügyet és virágzóvá tehetik Zomborban a magyar színészetet, míg ellenben az egyik fél teljes mellötetésével, tönkreteszik a színdarab jövőjét. Hazafiság legyen a jelszó, nem pedig a részvények emelkedése. — A zombori színházért a jövő téli színi-évadra négy színgazgató pályázott. Egy közülük időközben visszalépett, maradt tehát három, névszerint: Sággy és Dobó társigazgatók. Szegedi Mihály és Tóth Béla. — Szegedi Mihály ugy lát-szik biztosra vette, hogy ő nyeri el a színházat, azért irta nekünk egész határozottan, mikép ő fogja megnyitni az új színházat. De azóta a körülmények változtak, mert lapunk zártáig Sággynek van a legtöbb kilátása, ki személyesen leutazott Zomborba, bemutatni az odaszereződött tagjai által aláírt szerződéseket.

— **Nagy-Körösön** a mult héten Feleki-pár folytatta vendégzereplését. Felekiné, Stuart Mária szerepében művészi játékkal elragadta a nagyszámu díszes közönséget, mely őt virágzappal, lelkes él-jezőssel és szűnni nem akaró tappsal fogadta. „Bánk-bán” is előadatott, Felekinével Gertrud királyné — és Feleki Petur bán szerepében. — Miklóssy színtársulata e hó végeig marad Nagy-Körösön.

— **Oroháza,** ez a falu, színpártolás tekintetében túl tett sok más nagyobb városban. Az ott időzött Aradi Gerő kitünőt társulatát, a megérdemelt pártolásban részesítette. A jutalomjátékok is mind igen szépen sikerültek. De nemcsak az operette primadonnát tüntették ki jutalomjátéka alkalmával, hanem Aradi Emiliát is, kinek jutalomjátékán egy 60 frt értékű arany nyakéket adott a közönség, azonkívül szintén zsufolt háza volt. Aradi Emiliát megjelenésekor a díszes közönség zajos tapsokkal, virágözönnel és koszorúkkal árasztá el. Előadatott a „Böregér” operette, melyben jutalmazott Orlovsky herceget játszta, a nála már megszokott kedvességgel. Tiszainé Ika (Adele) tiszta, korrekt énekével zajos tapsokat és kihívást aratott. Tiszai Dezső, e minden szakmában igen használható tehetséges színész, kifogástalanul alakította Frank fogház felügyelőt. Ot is többször megtapsolták. — Kazaliczky Antal javára utolsó előadásul „Hamlet” tragoedia került színre. A czím szerepét játszó Kazaliczki, mint az „O. K.” írja, reményen felüli sikert aratott. A nagy tanulmányt és tehetséget igénylő szerepet, minden részletében helyesen, ártérve, áttanulmányozva alakította úgy, hogy az osztatlan elismerést, mely a közönség számtalan tapsa- s nyílt jelenetbeni számos kihívásában nyilatkozott, a szó szoros értelmében kiérdemelte. Üdvözlöjünk a fiatal tragikus, kinek csak akarát, kitartás kell, hogy e téren nevet vívjon ki. Munkácsiné (Ophelia) helyes felfogása és jó alakításával a magasabb igényeket is kielégítette.

— **Molnár Györgynek** erdélyi körutja utiterét meg kellett változtatnia. A brassói városi tanács ugyanis nem enged meg semmiféle színi-

előadást, nem lévén Brassóban oly alkalmas helyiség, minőt, a legújabb miniszteri rendelet a „tűzbiztonsági szempontokat” illetőleg követel.

— **Nagyváradon,** Bács Károly jutalomjátékául adatott: „Egy férj vetke” vígjáték, „Szép Galathea” operette és „Krisztus Pilátus előtt” nagy némajáték. Bácsot a roppant számu közönség annyira felvillanyozta, hogy még ily élénken és fűrgen nem játszott e sasonban. Az operettben csak Bácsné (Galathea) és Mezey (Mydas) érdemelnek említést. Oly zsufolt ház, minőt még nem volt ez évadban. Bács a jövedelemből felezésben 176 frtot kapott. Ha hozzávesszük nejeének mult heti jutalomjátékát, ugy e két jutalomjáték Bácséknak tiszán 300 frtot hozott, nem számítva az ajándékokat. — Nagyváradon a színészek és a hírlapírók nagy barátságban élnek egymással. Epedig nagy ritkaság. Sz. Németh József, Rátzka József hírlapíróknak versben fejezték ki baráti érzelmeit a „Nagyvárad” hasábjain. Rátzka pedig Sz. Németh jutalomjátéka napján, versben üdvözölte a nevezett lapban. Jó reklám volt a jutalomjátéka. Előadatott a „Milimári” népszínmű Sz. Némethné fölléptével. A jutalmazandót valamint nejét, a közönség zajos kitüntetésben részesítette. Több koszorúval is megtisztelték. Sz. Némethnek pedig egy szép tájképpát nyújtották át a színpadon. — A „Nagyvárad” e jól szerkesztett élénk lap, lelkes szavakban hívja fel a közönség figyelmét egyes színészek jutalomjátékára. Igazán öröm olvasni.

— **A szombathelyi színházat** tudvalevőleg id. és ifj. Bokor József társigazgatók nyertek meg a jövő télre. De miután időközben társulatuk feloszlott, Szombathelyre nem mennek, e szerint a szombathelyi színház a jövő télre még igazgató nélkül áll.

— **Balaton-Füreden,** Geröfy Andor színgazgatót és nejét, közelébb nagy kitüntetés érte. Jókai Mórné, koszorus regényírónk neje, Geröfynek, Ika napján, gyönyörű ezüst velencei tükört adott emlékül e felirattal: „Geröfynek, — Jókainé, emlékül.” Ezenkívül Jókai Róza kisasszony, a ki művésziessen kezeli az ecsetet, Geröfit „Narcis”, Geröfinét „Juannita” szerepében festé le olajban. és e két élethű arckép azon szerencsében részesült, hogy most a nagy költő, Jókai Mór balaton-füredi nyaralójában, egyik szoba feltünőbb részét foglalja el.

— **A vidéki magyar színészetéről.** A magyar színészegyesület központi igazgatótanácsa által leg-utóbb összeállított kimutatás szerint, Magyarországon jelenleg 34 engedélyezett színtársulat működik a vidéken és pedig 30 határozott fizetéses (fixum) és 4 osztályrészes (proportió). Einnél a 34 társulatnál működött 346 nő és 429 férfi, összesen 775 tag. Ezekon kívül a zenészek és szolgazemélyzet, kik azonban ide nem vették fel. A fentemlített 775 tag díjazása f. évi július havában társulatunkint a havi kiadásokat számítva, következőképen állt:

Társulati igazgató.	frt	Társulati igazgató.	frt
Lászy Vilmos	1297	Károlyi Lajos	685
Sággy Zsigmond	685	Szigeti Géza	375
Karpaty György	366	Gáspár Jenő	505
Hubay Gusztáv	435	Martonfi Pál	613
Mándoky és Beódi	2016	Aradi Gerő	1918
Balog Alajos	575	Szegedi Mihály	872
Csoka Sándor	1840	Nyeki János	443
Geröfi Andor	1715	Szeles József	450
ifj. Bokor József	630	Bánfalvi Béla	240
Bényei István	1023	Miklóssy Gyula	835
Balassa Károly	1040	Az aradi egylet	3160
Vélgyi György	949	Jakab Lajos	1125
Tóth Béla	955	Bogyó Alajos	1893
Sztupa Andor	880	Polgár Gyula	805
Kreosányi Ignác	2462		
Szabó Anti	355	Összesen:	31.143

Homokai László, Grim János, Varady Ferenc, Kösdjari Endre osztályos társulatok, melyek a nyug-dijra előadásokonkint egy-egy frtot fizetnek. — Az egyesület többi tagjai, részint a budapesti nemzeti, népszínház, a kolozsvári nemzeti színház, és az ugynevezett daltársulatoknál működnek. (Összeállította Kovács István)

— **Ditróiné** asszony a budapesti népszínház elsőrendű tagja, Nagyváradra utazott. A jeles művésznő, Soma Györi Károly, az ottani színtársulat elsőrendű tagja és drámai rendezőjének f. hó 12-én tartandó jutalomjátékában szíveségből fel fog lépni. Az előadandó darabból (Erdélyi-Mikes Róza „Divatos házasság” című 4 felvonásos színművéből) már folynak a próbák a vendég-művésznő közreműködésével.

— **A kolozsvári nemzeti színház,** ő Felsőge által nagylelkűen adományozott 20 ezer forint pótszegély következtében, remélhetőleg ismét rendezett viszonyok közé jut. A színházi választmány f. hó 2-án ülést tartott, melyben elhatározta, hogy az uralkodóhoz köszönő feliratot intéz. Ezután a hármas igazgatóság azon két tagja, kik csak a deficit fődözése esetére voltak hajlandók a színház

további igazgatásában részt venni, ismét elfoglalták helyüket. E szerint az igazgatóság tagjai: Korbuly Bogdán, ki a gazdasági és pénzügyi ügyeket vezeti, Szász Béla, ki a műszaki vezetést vállalta el és Páll Sándor. Főrendezőnek Mátra B. Béla marad.

— **A debreczeni országos dalárünnepélyen,** Pálmai Ilka nagy tetszés közt énekelt el több magyar népdalt. A kedvelt énekesnő ezért, egy értékes arany karpereczet kapott emlékül, a következő felirattal: „Pálmai Ilkának, az országos dalár egyesület 1882.“

— **Miért nem kap** némely színész vagy színésznő szerződést? E kérdésre többfeleképen lehetne megfelelni, de mi ezuttal a sok közül csak egyet említünk, mint közvetlen saját tapasztalásunkból. A jelen nyári folyamán, a többi ajánlkozó között voltak olyanok, kik szintén szerződöttes végett kerestek fel bennünket s levelük végén kiemelték, hogy az igazgató urak, leveleikkel, jelen tartózkodási helyeiken keressék föl őket s egyenesen oda ajánlják a szerződést is. Ezek között voltak olyanok, a kiket egyik vagy másik igazgató hajlandó volt elfogadni, s irt is az illetőknek az általunk jelzett helyre. Pár hét múlva ismét irnak nekünk az illető ajánlkozók, hogy állomásukat, a honnan hozzánk ajánlkoztak, ha rom vagy négy hét előtt elhagyták s jelenleg B.-ben vagy D.-ben működnek. E mulasztásukat azzal indokolják, hogy már régebbsen akarták ezt velünk tudatni, de mindig elodázták, gondolván, majd a másik városból irnak. Ez idő alatt az illető igazgatók irtak a tagnak, a régi helyre, de miután választ nem kaptak, más tagot szerződöttesek helyébe. Így nem kapnak aztán némelyek szerződöttes, holott egy 2 kros levelező lapon tudathatták volna velünk annak idején helyváltoztatásaikat s akkor mi a leveleket oda címzettük volna, míg így valamelyik postán hever a részökre feladott szerződöttes. No de némelyek ugy látszik, nem sokat törődnek jövőjükkel.

— **Aradon,** Szabó Anti színtársulatának a lehető legrosszabbul ment dolga a színpadon. A napi költség nagy volt, a bevétel pedig kevés. Ehhez járult még a rendkívüli esőzés, a cizkusz produktiói, melyek zsufolt házak előtt folytak le, míg a színtársulat színpadja kongott az ürességtől. Szabó színtársulata Aradról Pécskára utazott a múlt héten.

— **Figyelmeztetés.** Az új egyforintos államjegy hamisítványok leírása. — Ujabbán számos egyforintos államjegy-hamisítvány hozatott forgalomba. Ismertető jeleik a következők: A hamisítványok a valódiaknál valamivel erősebb és víznyo-

más nélküli finom irodai papírból készültek; az első lapon a keret elmosódott, az írás egyenlőtlen, a két arczkép nem szép, a zöld szín kirívó; a hátlap rajza hiányos, színre szintén kirívó, a „zlaty“ szóban a „t.“ a „zloty“ szóban az „l“ hibás.

— **Mezey János** daltársulata, szabatos és korrekt előadásaival az erdélyi városokban is kivívja magának a közönség pártolását. Borszéken tartott előadásaival, előnyösen és az igényeket teljesen kielégítően mutatta be magát, a nagy báltermet megtöltő közönség előtt. Élvezés és taps fogadta a műsor minden egyes előadott darabját. — Gyergyó-szt. miklósi levelezők szintén elismeréssel nyilatkozik a társulatról, különösen kiemeli Mezeit, Mezeinét és Borsodi Irént.

— **Gyoman,** Sebők Lajos jutalmául a „Szép Juhász“ népszínmű adatott, melyben két műkedvelő is részt vett. Mondhatni eddigelé, egyedül e darab volt az, melyben Sebők igazán elemben találhatta magát. Úgyesen is megfelelt szerepének (Szép Janesi juhász) s a közönség nem is volt iránta hálátlan, mert többszörös tapsokban fejezte ki megelégedését, a melyeket a jutalmazandó határozottan meg is érdemelt. A színház zsufolva volt.

— **Kun-szt.-Martonból,** Lengyel József tudatja velünk, hogy Kőszegi Endre színigazgató, — ki e hó 8 án kezdte meg K.-szt.-Martonban társulatával az előadásokat, — neki engedte át a művezetést s őt hatalmazta fel a társulat új szervezésével is.

— **A zombori színházi pályázat.** Lapunk zárta után távirják nekünk, hogy a zombori színház, a pályázók közül Ságghy és Dobó társzínigazgatók nyerték el.

— **Több vidéki hír,** térszűke miatt jövő számra maradt.

Vegyes.

Legnagyobb és legolcsóbb magyar dalgűjtemény!

Megjelent a „Magyar Dal-Album“ III-ik kötetének 10-ik füzeté is az 581—600. számú dallamokkal, mellyel e kötet be van fejezve. Észerint e gűjtemény, melyet Limbay Elemér gűjt és szerkeszt és Nemesovits Antal zongorára alkalmaz, máris 600 dallamot tartalmaz, tehát többet, mint az eddigi összes hasonnemű vállalatok. Ugyancsak III-ik köteté jelent meg az ehhez tartozó szövegkönyvnek a „Magyar Daltár“-nak is, mely eddigelé közel másfélezer dalszöveget közölt dallamszerinti sorrendben, nagy fáradsággal és sok áldozattal szerkesztett gűjteménypar ez, melynél csak a t. kö-

zönség pártolása határoz, hogy a további kötetekben 1000 vagy több dallam is jelenhessen meg szövegeikkel együtt. Magyar zongorázóknak s dalz kedvelőknek nem lehet kedvesebb kincsük, mint e mű, melynek különösen III-ik köteté minden vidéknek, valamint a régi, újabb és legújabb időknek gyönyörű dalait tartalmazza. Reudkivüli olcsóságánál fogva ott lehetne e mű minden magyar ember könyvtárában! Minden kötet külön-külön is kapható. A „Dal-Album“ III-ik kötetének ára (200 dallam tartalommal) füze 1 frt 80 kr., diszkötésben 2 frt 80 kr. A „Daltár“, mint megfelelő szövegkönyvnek ára füze 80 kr., diszkötésben 1 frt 60 kr. Megrendelések legcélszerűbben póstauteleványon a „Magyar Dal-Album“ kiadóhivatalához Győrbe intézendők.

Színtársulatok állomáshelyei.

Aradi Gerő B.-Csaba. — Aradi színtársulat Nagyvárad. — Balogh Alajos Marczali. — Bényei István Kézdi-Vásárhelyt. — Bogyó Alajos Buda. — Balassa Károly Losoncz. — Bánfalvy Béla Kalocsa. — Gerőfy Andor Veszprém. — Gáspár Jenő Gyoma. — Hubay Gusztáv Oravicza. — Homokay László Zilah. — Jakab Lajos Makó. — Károlyi Lajos Sümeg. — Kőszegi Endre Kun-szt.-Marton. — Lászy Vilmos Beregszász. — Miklósy Gyula Nagy-Kőrös. — Mándoki Béla Pápa. — Mártonfi Pál Csorna. — Nyéki János Erzsébetváros. — Polgár Gyula Duna-Földvár. — Szegedi Mihály Szentés. — Szabó Antal Pécska. — Ságghy és Dobó Nagy-Szóllós. Sztupa Andor Deés. — Tóth Béla Esztergom. — Várady Ferencz Gyergyó-szt.-Miklós. — Völgyi György Jászberény.

Megbizóinkhoz.

A szerződötteseti ügyekben f. évi szeptember elsőjéig hozzánk forduló ajánlkozókkal tudatjuk, hogy érdekükben minden lehetőt elkövettünk, lelkiismeretesen ajánltuk több ízben a színigazgató uraknak, fölkerve őket, hogy időkimelés tekintetéből, közvetlenül az általunk ajánlottaknak küldjék a szerződöttes. A kik az utóbbi napok alatt nem kaptak tőlünk levelet, vagy — ajánlásunk folytán — egyes igazgatóktól ez ideig sem felszólítást sem pedig szerződöttes, azokkal sajnálattal tudatjuk, mikép érdekükben tett fáradozásunk eredményre nem vezetett.

taná most szívesen kezét, de már késő . . . Hangját elvesztvén, a színpadról is le kellett lépnie, a hol annyi dicsőséget aratott s melyhez annyi kedves emlék fűz.

Harminez éves koráig kellett várakoznia, kétség és remény között, egy oly egyénért, kivel nyolcz év előtt még szóba sem állott, miután az illető csak egy „megyei irnok“ volt. Most azonban nem késett megragadni az alkalmat, hogy végre fejkötő alá juthasson s megmutassa a világnak, miszerint a sok válogatás után még sem maradt vén leány . . . Minő boldognak érezte magát az egykori híres szépség a házasiéletben? — arról nincs tudomásom.

Miért nem házasiódom meg?

— Elbeszélés. —

Sokan intézték már hozzám jóakaróim közül a fentebbi kérdést, mert tudják, hogy minő rajongó, szerelmes természetű fiatal ember vagyok, azaz: csak voltam; élelken rajzolja élelem a házasiélet gyönyöreit, még talán feleséget is keritenének, mert hát, amint azt kedves jó barátaim mondják, a sok csalódás után végre boldognak szeretnének látni. . . .

Hisz ez mind igen szép dolog! de könnyű nekik beszélni. Felvételnék velem a házasiég jármát, s ha rosszul ütne ki a dolog, a mennyiben feleségem asszony „szarvakat“ rakna fejemre: jóízűeket kacagnának felettem. Ismerem már az én jó barátaimat; mind olyan jó madár, mely csak addig jár ablakomra fűtörészni, míg a kendermagban tart.

A „megházasióást“ illetőleg nekem semmi ellenvetésem nincs; szerény igényeim egy kéte meletes házszal ki volnának elégitve, ha mindjárt Budapest valamelyik külvárosában épült is az fel. — De más inde-bindeje van a dolognak.

Szálljunk egy kissé magunkba és kérdezzük: ha tudnék-e én még annyi keserű csalódás után igazán szeretni? Mert mióta meg tudom különböztetni a szép nőt a rúttól: vallottam már szerelmet nem egynek, de száznak is; határozott feleletet azonban egyiktől sem nyertem. Mint érzékeny keblű fiatal ember, e folytonos hitegetést és ámitást megsokalva: elhatároztam, hogy többé

Azt mindenki tudja, hogy a szerződés nem csupán *tőlünk*, hanem legfőképpen a *szinigazgató* uraktól függ, ők határoznak. Mi szeretnénk *mindenkit* elszerezni, s e tekintetben nem is kímélünk semmi fáradságot, a mit maguk a szinigazgató urak is bizonyíthatnak, de erővel senkit nem lehet szerződtetni.

Megjegyezni kívánjuk azonban, hogy dacára ezen kijelentésünknek, még *e hóban* folyvást intézkedünk megbizóink ügyében, de most már, — *kizárólag csupán mi ránk* — ne számítsanak az illetők, hanem maguk is intézkedjenek.

Ezeket kötelességünknek tartottuk október 1-sője előtt *három héttel*, — azoknak a kiket illet, — tudomásukra hozni, hogy e három hét alatt valamiképp gondoskodhassanak magukról.

A „*Szinészeti Közlöny*” kiadóhivatala.

Megbizások tára.

Keresünk

kisebb-nagyobb szintársulatokhoz:
tenoristákat és karmestereket ok. 1-től fixumra.

Ajánlkozik:

egy szualaposztó és kellékes nagyobb társulathoz. Saját kellékei vannak.

Felhívások.

I.

Alólírt fixumos igazgató felhívja a vidéki szinészet mindkét nembeli tagjait, kik f. évi októbertől dráma, vígjáték és operette társulatához szerződni óhajtanak Czeglédre, sziveskedjenek mérsékelt ajánlataikkal felkeresni Kalocsán.

Bánfalvi Béla,
szinigazgató.

II.

Ezennel felszólítom a vidéki szinészet mindkét nembeli tagjait, kik hozzám fixumra, f. évi október 1-től szerződni hajlandók volnának, sziveskedjenek szerény feltételeiket tudató levelükkel Lengyel József művezetőmet Kun-szt.-Mártonban mielőbb felkeresni.

Köszegi Endre,
szinigazgató.

III.

Tisztelettel felszólítom mindazon dráma-, vígjáték- népszinmű és operette szinészeket, szin-

nésznöket, kardalnokokat és karnöket, kik hozzám a téli idényre állandó színházhoz mérsékelt, de biztos fixum fizetésre szerződni óhajtanak, sziveskedjenek feltételeiket, szerepjegyzéküket, s a mennyiben ismeretlenek volnának, arczképeiket is vagy hozzám, vagy a „Szinészeti Közlöny” szerkesztőségéhez megküldeni.

Topolya (Bácsmegeye) 1882. aug. 31.

Szigeti Jenő, szinigazgató.

Görögtűz

bármely színüből, teljesen szag-talan, hónapokig állandó, és nagyon gazdaságos szaporaságu, kapható *A r a d o v, R o z s n y a i M á t y á s* gyógyszerésznél. Egy kiló 2 frt 50 kr. 2 kiló 4 frt 50 kr. 4 1/2 kiló 9 frt 50 kr. A megrendelő szinigazgató uraknak gondosan ládácskába pakolva, utánvétellel, vagy az illető összeg előre beutalványozása mellett, *b é r m e n t v e* küldetik a megrendelt mennyiség.

Hirneves látványos új szinmű!

A hamelni patkányüző.

Regényes, látványos új szinmű dalokkal, 3 felvonásban 8 képpel. Írta: Dr. Braun Gusztáv, zenéjét szerző: Hübner-Trams. Fordították: Tátray Gyula és Báthory R. Mihály.

I. kép: Singuf Hunold, a vándor dalnok. II. kép: Rablancz vagy 100 tallér. III. kép: Bor. dal és szerelem. IV. kép: A patkányok nagy ura. V. kép: Hameln város kupaktanácsa. VI. kép: A haragos hegy torka. VII. kép: A gyász- és az örömnapja. VIII. kép: A gyermekek világa. (Apotheosis.)

Berlinben, 150-szer adták egymásután zajos tetszés között.

Személyek:

Gruvelholt Erich, Hameln polgármestere
Regina, leánya
Gilbert, fia
*Oldendorf Heribert
†Steneken Mátyás } tanácsnokok
†Werner Jakab }
†Bertram) ülnökök
*Klaus)
Gundermann, börtönőr
Gertrud, leánya
Singuf Hunold, vándordalnok
*Wolf Max

*Knierim, eszmadia
*Zvirn, szabó
*Schnabel, takács } hamelni polgárok
†Wurscht, mészáros
†Poppendiek, kömetész }
†Vendéglos,
*Hameln város lelkésze,
†Schnabel Péter } iskolás gyermekek
†Poppendiek Gáspár }
†Wurscht Pál }
†Iskolamester } a polgármesternél
†Dorotya, gazdasszony)
†Lörincz, szolga)
*Schnabelné
†Wurschtné
†Poppendiekné

Tanácsnokok, polgárok, örök, gyermekek.
Történik Hamelnben. Idő 1284.

Nota bene. A *gal (eszilaggal) jelölt szerepek jelentéktelenek. A †-tel (keresztjel) jelöltek szükségképpen össze is vonhatók. — Singuf Hunold a cím szerep, ezt nő is játszhatja. — E látványos szinmű, zenepartitúrával együtt, jutányos áron megrendelhető lapunk kiadóhivatalában.

H I R D E T É S.

A legjobb
szivarka-papiros.

LE HOUBLON

Francia gyártmány.

Utánzástól őrizkedjenek.

E papiros csak akkor valódi, ha minden egyes lapja „Le Houblon” bélyeget visel és minden egyes füzetke az alanti védjeggyel és aláírással el van látva.

Howley & Henry
Prop^r du Brevet

CAWLEY & HENRY, alleinige Fabrikanten, PARIS

Souls Fabricants brevetés des Marques :

PAPIER ANANAS LE DRAPEAU NATIONAL
Coulour Mals Blanc ou Mals
Qualité supérieure Aux Armes de chaque Pays

nem járom a „bolondját;” érzem szívem tüze hamvadni kezd.

Azt tartják: ki szerencsétlen a szerelemben, szerencsés a játékban. Lehet, hogy némely fiatal emberre találó e mondat; reám azonban sehogysem alkalmazható, miután én a 32 levelű ördög biblia forgatásához nem értek, sem nem billiárdozom; minő játékban lehetnék tehát szerencsés? sokat törtem már ezen fejemet, de megállapodásra soha sem juthattam. S minthogy a szerelemben szerencsétlen vagyok: ergo valami másban kellene szerencsésnek éreznem magamat. — Tőlem azonban a szerencse oly távol van, mint Makó Jeruzsálemtól; másnak az ablakán néz be, én két kézzel sem tudom megfogni. Látva, hogy Fortuna asszony hozzám minő kegyetlen, belenyugodtam azon közmondás igazságába: „Bolondnak kedvez a szerencse.”

Barna tetszenék-e inkább, vagy szőke leány? — kérdezik tőlem. Tudja Isten! Szőkét, barnát is szeretnék. De mégis, ha épen választanom kellene, inkább a barnát választanám.

Megmondom miért. Nem tudom mennyiben igaz, de sokan azt tartják, különösen a matador szerelmesek, hogy a barna, nagyobb mértékben képes szeretni, mint a szőke. Azt mondják, a barna hölgy tekintete égető és világító, mint a nap melege és fénye; zemei ragyognak és tündökölnek az édes szenvedélytől; mosolya olyan biztató, hogy a menyhét juttatja eszünkbe, szóval egy szép barna leányka angyali arczára, a kebel minden rózsaszínű reménye van lehelve. E tulajdonságokért választanám én a barna hölgyet feleségemül, ha t. i. valamikor megházasodnám, mert megvagyok győződve, hogy égő szerelme által, lángra lobbanatáná szívem szuunyadozó érzéseit . . .

De ha jobban meggondolom a dolgot: miért is házasodjam én meg? hogy másodmagammal legyek? hisz e drága világban mindenki arról panaszkodik, hogy bajos megélni az embernek; hát még ha ketten vagyunk!

Aztán meg azt tetszik tudni, hogy minő szerény, kis igényű, angyali szívóságu a mai „eladó” hölgyvilág, mely épenséggel csak egy hón szerető férfi szívet keres, a házasulandó fiatalság pedig

Pista ereiben a vért fagyaszták meg e szavak; teljesen meg volt semmisülve. Lélekzete elakadt, futni akart, de mozdulni sem birt, tagjait merev zsibbadás lepte meg s szívének verése megszűnt. E pillanatban nem érzett, nem gondolkozott, csak látott. Kis szünet után, mint ki kigyóra lépett, úgy ugrott fel helyéről, szinéből kikelve kétségbeesetten elrohant, átkozva a pillanatot, mely őt e nő közelébe vezeté.

Pokoli kinoktól üldözött ért lakására, ott leveté magát egy székre s keserves könyekre fakadt, miközben lázas gondolatok üttek egymást agyában. E rendkívüli állapotban tekintete véletlenül a falon függő töltött pisztolyon akadt meg; egy pillanat műve volt a szegről azt lerántani, s már a másik perczben fejének irányozá; a lővés — nem dördülhetett el, mivel belépő barátja vilámgyorsasággal ragadá ki a pisztolyt kezéből.

— Megörültél? Szerencsétlen, mit akartál tenni?

— Meghalni! válaszolá a reményvesztett ifju.

— Érdemes is fiatal éltedet egy büszke nőért feláldozni.

Hagyd a hütlent. Még jót kaczagna örült tetteteden. Inkább jert velem, fojtsuk borba bánatodat! Felejsd el őt.

— Igazad van! Borral fogom elaltatni a rémes képeket, melyek szívemet marczangolják. Megvetem, feledni fogom, feledni akarom lelkem nyugalmanak elrablóját, kit verjen meg a Mindenható!

* * *

Néhány év telt el. Emilia még mindig az öröm gyönyörteljes napjait élte; szedte a jelen virágait, mit sem gondolva a jövővel. Ámde, midőn elérte 28-ik évét, aggodalom szállta meg lelkét, folyton gyötörtetve azon kínzó tudat által, hogy vén leányuk kell maradnia. Arczának rózsái lassanként elhervadtak, az ifjuság zománca eltűnt, az egykori szépségnek csak nyomai látszóttak. Legszebb idejében számtalan tehetséges elsőrendű szinész ajánlatát utasította vissza, mert grófok, bárók után sóhajtozott; oda nyuj-